

‘Ovo je simbol borbe za pravednije društvo’

Nakrivljena i okrnjena zvijezda u svojoj primarnoj simbolici komunicira paradoks odbačenog, ali još uvijek „opasnog“ antifašističkog, ali i revolucionarnog nasljeđa, kao simbol međunarodnog radničkog pokreta i borbe za pravednije društvo

Realiziran je možda i najkontroverzniji dio programa Rijeke Europske prijestolnice kulture – na Riječki neboder postavljena je velika crvena zvijezda.

Umjetnička instalacija Nemanje Cvijanovića naziva „Spomenik crvenoj Rijeci – samoobrambeni spomenik“ trebala je prvotno biti postavljena u svibnju, ali je sve zaustavljeno zbog epidemije koronavirusa.

Riječ je o skulpturi u obliku velike odbačene i zaboravljene partizanske zvijezde petokrake u koju je uronjeno 2800 krhotina stakla koje podsjećaju na 2800 poginulih boraca u bitki za Rijeku. Instalacija je sastavni dio programa Izvrnuti džep – umjetničke intervencije u javnom prostoru u organizaciji Muzeja moderne i suvremene umjetnosti, u sklopu programskog pravca Doba moći. Doba moći programski je pravac Rijeke 2020 – Europske prijestolnice kulture koji tematizira i istražuje povijesne mijene i aktualne manifestacije moći.

“Ova nakrivljena i okrnjena zvijezda u svojoj primarnoj simbolici komunicira paradoks odbačenog, ali još uvijek „opasnog“ antifašističkog, ali i revolucionarnog nasljeđa, kao simbol međunarodnog radničkog pokreta i borbe za pravednije društvo” – navodi Cvijanović.

Dan povratka Rijeke u Hrvatsku

Spomenik crvenoj Rijeci postavljen je na dan kada je 1943., poslije kapitulacije Italije (8. rujna 1943.) Izvršni odbor ZAVNOH-a donio odluku, koja je kasnije potvrđena na zasjedanju

ZAVNOH-a u Plaškom, o priključenju Rijeke matici zemlji Hrvatskoj, kao i Istre, Zadra te ostalih krajeva koje je u Drugom svjetskom ratu okupirala Italija. Skulptura će biti postavljena od 20. rujna do 4. listopada 2020. godine.

Postavljena na vrh Riječkog nebodera ova umjetnička intervencija reminiscira crvenu zvijezdu koja je na isto mjesto bila postavljena 1945. godine. Izvan dohvata i uperen k nebu ovaj samoobrambeni spomenik otvara pitanje pozivanja (ne)željenoga gosta (zvijezde petokrake) u tkivo grada, pitanje defanzivnosti kao vječnog pratitelja napada na neželjeno i začaranog kruga koji se stvara takvim odnosom.

“Umjetnik Nemanja Cvijanović svoj je rad izveo svjestan trenda selektivnog, ali i sustavnog prepuštanja povijesnih spomenika zaboravu i destruktiji. Krhotine crvenog stakla simbolički preduhitruju vandalizam u kojem petokraka može potencijalno stradati i ukazuju na mogućnost da spomenik sam sebe obrani od uništenja i zaborava. Nakrivljena i okrnjena zvijezda u svojoj primarnoj simbolici komunicira paradoks odbačenog, ali još uvijek „opasnog“ antifašističkog, ali i revolucionarnog nasljeđa, kao simbol međunarodnog radničkog pokreta i borbe za pravednije društvo.

Podsjećamo, ova je umjetnička intervencija već prilikom najave postavljanja u izvorno planiranom terminu, 3. svibnja 2020. na Dan oslobođenja Rijeke, izazvala velik interes medija i brojne reakcije javnosti, pojedinaca na društvenim mrežama, ali i političara koji su, koristeći ovu umjetničku intervenciju i iznošenje svojih stavova o njoj, naglašavali pozicije s kojih nastupaju.

U tom očekivanom kontekstu, umjetnik postavljanjem ove intervencije otvara pitanje može li nakrivljeni i okrnjeni simbol ostati dio identiteta grada pri čemu nakrivljenost zvijezde tematizira i simbolizira poziciju antifašizma u suvremeno doba. Konkretno, može li dijelom identiteta ostati zvijezda koja je dio našeg kulturnog nasljeđa, neovisno o stavu koji uz njega većemo. Može li samu sebe braniti od povijesnog revizionističkog programa i prkositi mu”, navode iz Grada Rijeke.

Talijanski kustos i kritičar Giacinto Di Pietrantonio koji je prošle godine pozvao umjetnika Nemanju Cvijanovića na Bijenale “Autostrada” na Kosovu, o ovoj je umjetničkoj intervenciji između ostalog naveo:

“U svom biću zamrznute slike prošlosti i sadašnjosti, ovo djelo postaje nužno u kaotičnom vremenu u kojem su demokratske slobode dovedene u pitanje. Podsjeća nas da se nikada ne smijemo prestati boriti za naše civilizirano biće (...). Ona je spomenik koji nam danas treba više nego ikada”.

Nemanja Cvijanović – riječki umjetnik koji izlaže na prestižnim svjetskim manifestacijama

Umjetnik Nemanja Cvijanović je diplomirao Slikarstvo na Akademiji lijepih umjetnosti u Veneciji, a Poslijediplomski studij projektiranja i produkcije vizualnih umjetnosti na Fakultetu za dizajn i umjetnost Arhitektonskog sveučilišta, također u Veneciji.

U svojim se radovima bavi propitivanjem društveno-političkih tema, uspostavljajući veze s događajima iz nedavne prošlosti, fasciniran fenomenom kolektivne memorije.

Naglašavajući poziciju odgovornosti i osviještenosti prema anomalijama suvremenog društva, on promatrače uvodi u intrigantan odnos prema memoriji, promjenama vrijednosnih sistema, propagandi, konzumerizmu i masovnim medijima.

Cvijanović se može pohvaliti brojnim priznanjima, sudjelovanjima na prestižnim svjetskim umjetničkim manifestacijama, izložbama i rezidencijalnim programima od Rima do Beča. Dosad je izlagao na tristotinjak međunarodnih izložbi u Europi i SAD-u, ali i Guatemali, Kini, Južnoj Koreji. Surađivao je i s inozemnim galerijama. S talijanskom galerijom T293 iz Napulja izlagao je na više sajмова za suvremenu umjetnost internacionalnog profila, kao što je “Artissima 11”, “Artissima 12”, “Artissima 13”, u Torinu u Italiji, i “Liste 05” i “Liste 06” te “ART BASEL” u Baselu u Švicarskoj, “Art feir” u Antwerpenu u Belgiji te “Fiac” u Parizu u Francuskoj. I slovenska galerija ŠKUC predstavlja ga na sajmovima suvremene umjetnosti, a mnogi su njegovi radovi danas u hrvatskim, francuskim, talijanskim i švicarskim privatnim zbirkama, kao i u zbirkama muzeja.

(Novi list / P.N. – 20. rujna 2020.)